

Tussenrapportage Goed Goan

September 2023

Goed
goan

1 Algemeen

1.1 Inleiding en leeswijzer

Op 20 december 2021 heeft de raad het visiedocument 'Goed Goan – Ontwikkeling van het bestuur in de Dalfser samenleving' unaniem vastgesteld. Het visiedocument beschrijft de ambitie ter versterking van de bestuurscultuur en het bestuurlijk samenspel. De visie is vervolgens met inbreng van raad, college, griffie en ambtelijke organisatie vertaald naar een handelingsperspectief in de vorm van een plan van aanpak. Op voorstel van de burgemeester heeft de raad dit plan van aanpak op 28 februari 2022 vastgesteld.

In het plan van aanpak zijn verschillende maatregelen geformuleerd, die onderling in zwaarte verschillen. Lichte maatregelen zijn interne wijzigingen met overzichtelijke consequenties, waarmee weinig tijd, capaciteit of budget gemoeid is. De raad besloot dan ook om de griffie op te dragen deze quick wins direct door te voeren. Dat is inmiddels gebeurd.

Maatregelen in de categorieën middel en zwaar zijn ingrijpender en hebben ook een extern effect. In sommige gevallen is er slechts een beperkte impact op tijd, capaciteit en budget, maar verschillende andere maatregelen vragen om een fundamentele aanpassing. De raad heeft vanuit zijn midden een werkgroep ingesteld om deze maatregelen verder uit te werken, zodat daar weloverwogen een besluit over kan worden genomen. Deze rapportage bevat de resultaten tot nu toe.

Allereerst wordt in hoofdstuk 2 uiteengezet hoe de werkgroep aan het werk is gegaan. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 geschetst hoe het nieuwe vergadermodel eruit ziet, waarbij de inrichting van het 'podium' voor inwonerbetrokkenheid bijzondere aandacht krijgt in hoofdstuk 4. Een en ander is nu rijp voor tussentijdse besluitvorming. De voorstellen en consequenties worden opgesomd in hoofdstuk 5. De werkgroep is na deze tussenrapportage nog niet klaar. Afsluitend voor deze rapportage wordt het vervolgprogramma voor de werkgroep daarom geschetst in hoofdstuk 6.

1.2 Een woord vooraf

Goed Goan – de ontwikkeling van het bestuur – staat niet los van andere ontwikkelingen binnen en buiten het gemeentehuis. De raadsagenda 2018-2022, de 'Kleurrijke kubus', kan als een begin worden gezien van waaruit de thema's bestuurlijke vernieuwing, inwonerbetrokkenheid en (raads)communicatie door raad en college zijn opgepakt en nader zijn uitgewerkt in verschillende visies en beleidsplannen.

Ook in de raadsperiode 2022-2026 is onverminderd aandacht voor (door)ontwikkeling op deze thema's. In het coalitieakkoord van Gemeentebelangen en CDA, 'Veel te doen in Dalfsen', wordt Goed Goan als richtinggevend gezien voor bestuurlijke vernieuwing. De partijen bezien het in zijn geheel: voor de raad, het college en in de ambtelijke organisatie. Vanuit verschillende rollen en verantwoordelijkheden loopt de vernieuwing parallel.

In deze tussenrapportage wordt geen aandacht besteed aan de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie (genaamd 'Samen voor Elkaar'). Dat valt onder de verantwoordelijkheid van het college en (primair) het managementteam onder aanvoering van de gemeentesecretaris. Dat Goed Goan en Samen voor Elkaar een sterke relatie hebben staat buiten kijf. Afstemming en uitwisseling tussen bestuur en ambtelijke organisatie is daarom van groot belang.

1.3 Inhoudsopgave

1 Algemeen	2
1.1 Inleiding en leeswijzer	2
1.2 Een woord vooraf	3
1.3 Inhoudsopgave	5
2 Aanpak en werkwijze	6
2.1 Werkgroep	6
2.2 Prioritering en fasering	6
2.3 Werkwijze	7
3 Het nieuwe vergadermodel	9
3.1 Uitgangspunten voor het nieuwe model	9
3.2 Naar een nieuwe kalender	12
4 Een podium voor inwoners	17
4.1 Doelstellingen en maatregelen inwonerbetrokkenheid	17
4.2 Spreekrecht bij vergaderingen	18
4.3 Diversiteit in vormen	19
5 Voorstellen	20
5.1 Invoering van het vergadermodel	20
5.2 Benodigde middelen	21
6 Het vervolg (stap 3)	22
Bijlagen	
Bijlage I Beslisboom	I
Bijlage II Was/wordt-tabel	II
Bijlage III Concept kalender	III

2 Aanpak en werkwijze

2.1 Werkgroep

De werkgroep wordt voorgezeten door Roel Kouwen (CDA) en bestaat verder uit Dick van Gelder (ChristenUnie), Jelle Hekman (Gemeentebelangen), Erica van Lente (burgemeester), Stienus Melis (PvdA), André Schuurman (wethouder), Bernard Smalbraak (D66) en Gerrit Jan Veldhuis (VVD). Er is bewust gekozen voor een vertegenwoordiging vanuit alle fracties en vanuit het college.

Ondersteuning en advies komt van Derk van Dijken (bestuurssecretaris) en Joost Leegwater (griffier). Tot aan hun respectievelijke vertrek per 1 maart 2023 en 8 juli 2023 waren ook Nicole Snellaars (strategisch adviseur) en Marianne van Spijker (raadsadviseur) aan de werkgroep verbonden. De werkgroep is hen zeer erkentelijk voor hun bijdrage aan de ontwikkeling van het Dalfser bestuur.

2.2 Prioritering en fasering

De werkgroep heeft zichzelf een aantal vragen gesteld om daarmee de eigen opdracht helder te krijgen: wat verstaan we onder de verschillende maatregelen, dragen deze bij aan de realisatie van de visie op bestuurlijke vernieuwing, welke praktische en financiële consequenties zijn er mee gemoeid en adviseert de werkgroep wel of niet over te gaan tot implementatie?

Naast de maatregelen uit het vastgestelde plan van aanpak kunnen echter ook nieuwe ontwikkelingen en nieuwe wensen zijn vanuit de nieuwe raad, die moeten worden besproken en van een advies worden voorzien. Om het werk van de werkgroep te structureren is een prioritering en fasering aangebracht, door de maatregelen uit het plan te clusteren naar een driestappenmodel.

1. Hoe ziet de vergaderkalender eruit? Welke structuur en frequentie worden gekozen voor raadsvergaderingen en ondersteunende raadscommissies?
2. Hoe geven we de inbreng van burgers binnen ons vergadermodel verder vorm?
3. Hoe richten we onze vergaderingen aantrekkelijker in?

In deze tussenrapportage zijn de eerste resultaten van stappen 1 en 2 opgenomen, zodat hierover besluitvorming kan plaatsvinden.

2.3 Werkwijze

2.3.1 Stap 1 – Het nieuwe vergadermodel

Bij de zoektocht naar een nieuw vergadermodel ligt het voor de hand om te kijken hoe andere gemeenten het doen. Voor een groot deel is dit al gebeurd in fase 1 van het project bestuurlijke vernieuwing (eind 2019 besproken in de raadscommissie), maar ook voorafgaand aan de werkgroep zijn voorbeelden geïnventariseerd ter inspiratie. De (nieuwe) gemeenteraad heeft tijdens de raadsexkursie van 2022 kennisgemaakt met het Almeerse vergadermodel. Ook dat heeft interessante inzichten opgeleverd.

De verschillen in het land blijken groot. Zowel in termen van structuur (dagen, frequentie, duur, wel/geen commissies) als in cultuur en bezetting ('burgerleden', inbreng van inwoners, interrupties, hoeveelheid moties en amendementen, onderling vertrouwen). Dit maakt het vergelijken van verschillende modellen om hieruit een keuze te kunnen maken voor Dalfsen lastig, zo niet onmogelijk.

Daarom is besloten om als werkgroep zelf aan de slag te gaan met het ontwerpen van een vergadermodel zonder vooraf al keuzes te maken over de inrichting. We startten blanco. Dat heeft als voordeel dat het uiteindelijk ontworpen vergadermodel goed aansluit bij wensen en behoeften en op draagvlak kan rekenen. Het nadeel is dat dit traject arbeidsintensief geweest is.

In het ontwerpproces heeft de werkgroep eerst gekeken naar een 'ideale' raadsweek: op welke momenten moet er tijd worden ingeruimd voor raadsactiviteiten en wat zijn daarbij de randvoorwaarden? Deze raadsweek is vervolgens vertaald naar een 'ideale' raadsmaand en een 'ideaal' raadsjaar, waarna aan de hand van de ingeplande onderwerpen voor de maand oktober 2023 gekeken is of dit model werkbaar is in de praktijk. Deze resultaten zijn vervolgens vertaald in een nieuwe vergaderkalender. Laatste onderdeel in deze stap was het nader definiëren van de blokken waarin verschillende raadsactiviteiten worden ingepland. Dit is uitgemond in het nieuwe vergadermodel zoals dit in het vervolg van deze notitie beschreven wordt.

Tussentijds hebben raadsleden, burgemeester en wethouder steeds aan resp. fracties en college de voortgang teruggekoppeld. Dat heeft op enkele punten geleid tot aanpassingen van het voorgestelde vergadermodel en de implementatie daarvan. Een eerste brede terugkoppeling aan raad, college en managementteam vond plaats tussen 11 en 17 april 2023.

2.3.2 Stap 2 – Het verhogen van inwonerbetrokkenheid

Voor de zomer is de werkgroep begonnen aan de tweede stap. De vraag hoe inbreng van inwoners binnen het vergadermodel vorm moet krijgen is een kernvraag voor het bestuur in Dalfsen. Hiervoor is breed input opgehaald. De werkgroep is begonnen met een bredere blik op de samenleving, omdat we zo veel als mogelijk Dalfsenaren willen betrekken. Aan de hand van het Mentality-model van Motivaction heeft de werkgroep meerdere doelgroepen onderscheiden, die ieder een eigen set aan waarden en een eigen leefstijl hebben.¹ Dit leverde het inzicht op dat het verhogen van inwonerbetrokkenheid binnen het vergadermodel vraagt om meerdere vormen en om duidelijke keuzes qua communicatie.

De werkgroep heeft daarnaast gebruik gemaakt van het burgerpanel om te toetsen of inwoners belangstelling hebben voor het bezoeken van een politieke avond (in welke vorm dan ook) en hoe aangekeken werd tegen het huidige spreekrecht bij vergaderingen. De resultaten van alle bespiegelingen hebben geleid tot het voorstel om een podium in te stellen met drie verschillende vormen. Zie hiervoor hoofdstukken 3 en 4.

Tijdens de seizoensopener van de raad op 8 september 2023 zijn de resultaten van stappen 1 en 2 met college en raad gedeeld, waarbij de aanwezige raads- en collegeleden nog enkele aandachtspunten aan de werkgroep hebben meegegeven. Een en ander heeft geresulteerd in deze rapportage en het bijbehorende voorstel aan het presidium en de gemeenteraad.

¹ <https://www.motivaction.nl/mentality>

3 Het nieuwe vergadermodel

3.1 Uitgangspunten voor het nieuwe model

3.1.1 Vaste vergaderdagen met vaste tijdstippen

De druk op de agenda's van raadsleden is groot. Veel tijd gaat op aan fractievergaderingen en formele vergaderingen van raad en commissie, daarnaast worden ook op andere dagen sessies en bijeenkomsten georganiseerd waar aanwezigheid van raads(commis)sie)leden gewenst is. Voor een deel is dit beïnvloedbaar door eigen sessies te concentreren op vaste momenten, maar voor een belangrijk deel valt dit buiten de eigen invloedssfeer. De gemeenteraad wordt immers vaak uitgenodigd om aanwezig te zijn bij landelijke, regionale of Dalfser evenementen, bijeenkomsten en vergaderingen die door derden worden georganiseerd.

De raad heeft de ambitie uitgesproken om meer en beter onderling te debatteren en om de rol van inwoners te vergroten. Om permanent in verbinding te staan met de samenleving is het daarom van belang dat er ruimte gecreëerd wordt in de agenda van de raad. Enerzijds door dagen vrij te plannen en daar geen activiteiten te organiseren, anderzijds door binnen de vergaderstructuur ruimte te reserveren voor inbreng van inwoners. Bekendmaking van dit model aan de samenleving heeft dan hopelijk ook als neveneffect dat derden hun uitnodigingen hier op afstemmen.

De werkgroep heeft daarom als uitgangspunt genomen om twee dagen (avonden) in de week vast te reserveren voor het werk van de gemeenteraad: alleen op die dagen kunnen activiteiten worden ingepland. Bij voorkeur pas vanaf 19:00, maar niet eerder dan 17:00 's middags. Juist vanwege de drukte in reguliere weken is het van belang om tijdens de schoolvakanties in het geheel geen activiteiten (als raad) te organiseren. Reces is reces. Dat een reces door individuele raadsleden of fracties benut wordt voor activiteiten is uiteraard prima, maar er worden vanuit het gemeentehuis geen vergaderingen of activiteiten voor de raad georganiseerd.

3.1.2 Vergaderen op dinsdag en donderdag vanaf 2026

In de bestaande vergaderstructuur vergadert de raad op maandag en de fracties op donderdag. De donderdag wordt als logische dag gezien om te reserveren voor de fractievergaderingen. Het raadslidmaatschap is een nevenfunctie. In de fractievergadering kan met de eigen fractie worden afgestemd over een in te nemen standpunt en/of te stellen vragen. Tijd die nodig is voor de voorbereiding van woordvoering in commissie of raad is makkelijker in het weekeinde te vinden dan doordeweeks.

Geopperd is om vergaderdagen om te wisselen, zodat fractievergaderingen in het begin van de week gehouden worden en de raads(commis)sie vergaderingen op donderdag. Op woensdagen en vrijdagen is de ambtelijke bezetting echter zeer laag. Opvolging van vragen uit de raadscommissie en afrondende werkzaamheden n.a.v. een vergadering (video, sprekersfragmenten, plaatsen aanvullende stukken) e.d. worden dan op zijn vroegst de maandag erna uitgevoerd. In een kort cyclisch vergadermodel, waarin minder tijd zit tussen beeldvorming en besluitvorming is dit ongewenst.

Het verdient dus de voorkeur om dinsdag als vaste vergaderavond voor de raad in te stellen in plaats van de maandag. Dit biedt voordelen in de voorbereidende sfeer. Zo kunnen (net als nu) technische vragen door raadsleden worden ingediend op vrijdag (dag na de fractie) of direct na het weekend. Ambtelijk en bestuurlijk geeft dit meer tijd om te werken aan de beantwoording. Omdat het college altijd op dinsdagochtend vergadert, biedt dit zelfs de mogelijkheid om beantwoording nog in college verband te bespreken en/of om te besluiten om de raad van aanvullende informatie te voorzien.

Vanwege de impact die de wijziging van vergaderdag heeft op de privéagenda's van alle betrokkenen, stelt de werkgroep voor om pas bij de start van de nieuwe raadsperiode in 2026 de maandag te verhuizen naar de dinsdag. In de tussenliggende periode is het wel de bedoeling om alle andere vernieuwingen wel door te voeren.

3.1.3 Openbaarheid en toegankelijkheid

Openbaarheid is een groot goed. Uitgangspunt voor de vergaderingen en activiteiten van de raad is dat zij openbaar zijn, zodat transparant is hoe de gemeenteraad zijn afwegingen maakt in het kader van het algemeen belang. Dat geldt niet alleen voor formele raadsvergaderingen waarin besluiten worden genomen, maar ook in voorbereidende commissies en/of andere sessies waar de raad kennisneemt van argumenten, kanttekeningen en verschillende belangen.

Openbaarheid wordt geborgd door de publieke tribune steeds open te stellen voor belangstellenden, ook voor bijeenkomsten waar de raad via een presentatie geïnformeerd wordt over een bepaald thema. De 'formele' vergaderingen van commissie en raad worden opgenomen en uitgezonden via het raadsinformatiesysteem. Besloten vergaderingen blijven uiteraard mogelijk bij wijze van uitzondering. Deze worden in beginsel alleen gehouden vanwege stukken waar geheimhouding op rust.

3.1.4 Kort-cyclisch, flexibel en efficiënt

De raad heeft de ambitie geuit om beeldvorming zoveel als mogelijk buiten de vergaderingen te organiseren en om de besluitvorming efficiënt te houden. Ook de Omgevingswet vraagt om snellere besluitvorming. Het BOB-model (Beeldvorming, Oordeelsvorming, Besluitvorming) heeft zich in de praktijk bewezen als efficiënte en effectieve manier om te komen tot besluitvorming. We blijven deze onderverdeling hanteren voor de behandeling van stukken. Dat betekent dat een voorstel aan de raad in beginsel in drie fases behandeld wordt en dat de raad driewekelijks besluiten neemt, maar dat flexibiliteit hierin mogelijk is.

Een voorstel aan de raad moet twee tot drie weken van tevoren beschikbaar zijn, behoudens enkele technische voorstellen of spoedeisende zaken die naar het oordeel van de agendacommissie rechtstreeks naar de raad kunnen. Alle andere voorstellen worden geagendeerd voor oordeelsvorming in een commissie. Ter vergelijking: in het huidige model geldt een aanlevertermijn van zo'n 6 weken van de collegevergadering voor een besluitvormende raadsvergadering.

Als er aanleiding voor is, behandelen we voorstellen ook beeldvormend, maar dat geldt dus niet meer voor de meeste voorstellen. De beeldvorming wordt zo veel als mogelijk buiten de vergaderingen gedaan, dat wil zeggen schriftelijk en/of mondeling via inloopsprekuren of bijeenkomsten met inwoners. Beeldvorming in commissieverband kan één week na agendering plaatsvinden, bij voorkeur in de vorm van een openbare presentatie waarbij gelegenheid is om vragen te stellen.

Op dit moment is nog geen behoefte aan het organiseren van parallelle sessies, waarbij raadsleden tegelijkertijd in verschillende zalen kunnen vergaderen. Dit zou het aantal te behandelen onderwerpen wel flink kunnen vergroten. Dit kan op een later moment opnieuw worden beoordeeld.

3.2 Naar een nieuwe kalender

3.2.1 De dinsdagcyclus (maandagcyclus)

De dinsdag (maandag in de raadsperiode 2022-2026) staat in het teken van de reguliere vergadercyclus over voorstellen aan de raad, waarbij de vergaderlocatie het gemeentehuis is. Een 'standaardavond' start om 19:00 met een facultatief inloopspreekuur, waarna om 19:30 de commissie beeldvorming plaatsvindt. Van 20:00 tot 21:00 vergadert de commissie oordeelsvorming en na 21:00 is het tijd voor besluitvorming in de gemeenteraad (of het presidium). Zie ook de beslisboom in bijlage 1.

Inloopspreekuur

Doel:	beeldvorming info ophalen bij het college over onderwerpen die op de agenda komen / actualiteit
Setting:	niet openbaar – geen uitzending – facultatief
Organisatie:	op afspraak
Vorm:	raads- en commissieleden komen op afspraak langs bij portefeuillehouder(s) en hun ambtelijke ondersteuning
Duur:	19:00 – 19:30, max. 10 minuten per onderwerp

Het inloopspreekuur is bedoeld als een laagdrempelige manier voor raads- en commissieleden om in beslotenheid bij een portefeuillehouder informatie op te halen over voorstellen of andere zaken.

Commissie beeldvorming

Doel:	beeldvorming 1. college kan presentaties geven over raadsvoorstellen/ontwikkelingen 2. raads- en commissieleden kunnen vragen stellen over raadsvoorstellen of de actualiteit (mondelijke vragenronde)
Setting:	openbaar – wel uitzending
Organisatie:	agendacommissie stelt agenda op, raadsleden leveren vooraf vragen in
Vorm:	raadscommissie (raads- en commissieleden), college + ambtelijke ondersteuning
Duur:	19:30 – 20:00, max. 2 onderwerpen per sessie
Voorzitter:	raadslid
Griffie:	commissiegriffier
Afronding:	Is het beeld voldoende helder om een oordeel te kunnen vormen?

In het huidige model geldt dat in de eerste termijn van de raadscommissie veel vragen gesteld over de voorstellen die op de agenda staan. Daarnaast zijn er vaak periodieke technische sessies in beslotenheid. De nieuwe openbare commissie beeldvorming vervangt deze vormen.

In een openbare setting worden voorstellen of ontwikkelingen behandeld, waarbij raads- en commissieleden vragen kunnen stellen in het kader van de beeldvorming. Het aantal onderwerpen dat zo wordt behandeld, is fors minder. Dit stimuleert om beeldvorming buiten de vergadering om te organiseren.

Commissie oordeelsvorming

Doel:	oordeelsvorming raads- en commissieleden geven hun oordeel over een voorstel aan de raad
Setting:	openbaar – uitzending
Organisatie:	agendacommissie stelt agenda op
Vorm:	raadscommissie (raads- en commissieleden), college + ambtelijke ondersteuning
Duur:	20:00 – 21:00, max. 4 onderwerpen per sessie
Voorzitter:	raadslid
Griffie:	commissiegriffier
Afronding:	Kan het voorstel door ter besluitvorming? Zo ja, als akkoordstuk of bespreekstuk? Wat zijn de resterende bespreekpunten? Welke moties en amendementen worden overwogen?

In het huidige model geven fracties in de tweede termijn hun opinies over voorstellen die voorliggen. Dat wordt vervangen door de nieuwe commissie oordeelsvorming. Het is niet de bedoeling dat opnieuw beeldvormende vragen worden gesteld; het debat en de uitwisseling van opinies staan centraal. Door meer tijd in te ruimen voor oordeelsvormende debatten, komt het debat tussen fracties en tussen fracties en college centraal te staan. Dit komt de kwaliteit van besluitvorming ten goede en kan de interesse van pers en publiek vergroten.

Raadsvergadering

Doel:	besluitvorming de gemeenteraad debatteert over de bespreekpunten, dient moties en amendementen in en neemt besluiten.
Setting:	openbaar – uitzending
Organisatie:	agendacommissie stelt agenda op
Vorm:	raadsvergadering (raadsleden), college
Duur:	21:00 – 22:00, geen maximum aantal onderwerpen
Voorzitter:	burgemeester
Griffie:	griffier

In beginsel worden geen nieuwe elementen aan de orde gesteld in de raad. In de commissie is immers aangegeven wat de belangrijkste discussiepunten zijn en waar moties en amendementen worden overwogen. Het mondelinge vragenuur vervalt (dit is naar de commissie beeldvorming verplaatst).

Presidium

Doel:	besluitvorming het presidium beraadslaagt en besluit over organisatie en functioneren gemeenteraad
Setting:	niet openbaar – geen uitzending
Organisatie:	griffie stelt agenda op i.s.m. presidiumvoorzitter
Vorm:	presidium (fractievoorzitters, raadsvoorzitter)
Duur:	21:00 – 22:00, geen maximum aantal onderwerpen
Voorzitter:	voorzitter presidium
Griffie:	griffier
Afronding:	stemming

Net als in het huidige model is er behoefte aan een overlegorgaan dat de huishoudelijke zaken van de raad behandelt en besluitvorming daarover voorbereid. Denk hierbij aan het takenpakket van de griffie en de organisatie en werkwijze van de raad.

3.2.2 De donderdagcyclus

Belangrijk uitgangspunt bij de doorontwikkeling van het Dalfser bestuur is het vergroten van de betrokkenheid van inwoners bij de besluitvorming. Het nieuwe vergadermodel biedt de structuur om de inwonerbetrokkenheid te verhogen, door de donderdagavond in het teken van inwonercontact te zetten met nieuwe werkvormen. Dit vervangt het reguliere spreekrecht bij vergaderingen. Zie voor een nadere toelichting ook hoofdstuk 4.

De agendacommissie zal driewekelijks vergaderen op de donderdag, al is dit flexibel in te vullen. Indien noodzakelijk kan de agendacommissie ook op dinsdag (maandag) bijeenkomen, of langs elektronische weg afstemmen over de agendering van voorstellen en activiteiten.

Een standaardavond start met het inwonercontact van 19:00 – 20:00, waarna fracties vergaderen vanaf 20:00. Het is ook mogelijk om andere tijden te hanteren, hetzij vanwege een werkbezoek, danwel omdat de fracties niet vergaderen. Dat vraagt om goede afstemming met de agendacommissie.

Het Podium en Het Gesprek (De raad ontvangt)

Doel:	inwonercontact / beeldvorming 1. inwoners presenteren hun opvattingen/beelden aan de gemeenteraad 2. inwoners maken gebruik van spreekrecht over voorstellen
Setting:	openbaar – geen uitzending – facultatief – gemeentehuis
Organisatie:	griffie stelt agenda op
Vorm:	bijeenkomst (raadsleden en commissieleden, college als toehoorder, inwoners)
Duur:	19:00 – 20:00, max. 2 onderwerpen
Voorzitter:	raadslid
Griffie:	griffiemedewerker (faciliterend/communicatie)

De afgelopen periode is geëxperimenteerd met de organisatie van bezoeken aan de gezamenlijke fracties. Er is veelvuldig gebruik gemaakt van deze mogelijkheid en daarmee blijkt dit in een behoefte te voorzien. Wel blijkt het onderscheid tussen de raad en een verzameling van fracties in de praktijk lastig voor inwoners. Zij hebben – niet ten onrechte – het idee met de raad in gesprek te zijn over wat hen bezig houdt. Raadsleden zitten immers in de raadzaal, op de eigen zetel achter het eigen naambordje en spreken zelf ook vaak over ‘een gesprek met de raad’.

We introduceren daarom twee nieuwe termen: het podium voor een semi-formeel contact dat in de raadzaal gehouden wordt (presentaties, spreekrecht) en het gesprek voor een informeel contact in de foyer en hal van het gemeentehuis. Een podium heeft een vaste structuur met een voorzitter of gespreksleider, bij het gesprek staat de dialoog centraal zonder een vaste vergaderstructuur of voorzitter.

Het Bezoek (De raad op bezoek)

Doel:	inwonercontact / beeldvorming inwoners presenteren hun opvattingen/beelden aan de gemeenteraad
Setting:	openbaar – geen uitzending – facultatief – op locatie in de kern
Organisatie:	griffie stelt agenda op i.s.m. plaatselijk belang/groepen inwoners/organisator
Vorm:	bijeenkomst (raadsleden en commissieleden, college als toehoorder, inwoners)
Duur:	19:00 – 20:00, max. 2 onderwerpen of: werkbezoek vanaf 19:00 (geen eindtijd)
Voorzitter:	raadslid
Griffie:	griffiemedewerker (faciliterend/communicatie)

In het bezoek gaat de gemeenteraad naar inwoners en instellingen op locatie. De invulling van de avond wordt overgelaten aan de gesprekspartners die met de raad in gesprek willen. De agendacommissie moet dan goed kijken naar maaltijden en eindtijd, i.v.m. fractievergaderingen.

Fractievergadering

Doel:	voorbereiding
Setting:	niet openbaar – geen uitzending
Organisatie:	fractiesecretariaat
Vorm:	fractievergadering
Duur:	20:00 – 23:00

Dit spreekt voor zich en is aan de fracties zelf. Op het gemeentehuis worden de vergader ruimten standaard gereserveerd.

Agendacommissie

- Doel:** agendering
1. de agendacommissie besluit over agendering van voorstellen
  2. de agendacommissie besluit over agendering en organisatie van podium
  3. bewaken voortgang toezeggingen en raadsplanning
- Setting:** niet openbaar – geen uitzending
- Organisatie:** griffie verzorgt de voorbereiding
- Vorm:** agendacommissie (voorzitters raadscommissies en raad)
- Duur:** 18:00 – 19:00
- Voorzitter:** raadslid
- Griffie:** griffier + commissiegriffiers

De rol van de agendacommissie wordt groter (zie ook paragraaf 6), zodat ook deze commissie vaker bij elkaar moet komen.

Werkconferentie

- Doel:** beeldvorming (en in mindere mate oordeelsvorming)
- Setting:** niet openbaar – geen uitzending
- Organisatie:** griffie en college verzorgen de voorbereiding
- Vorm:** werkconferentie op een externe locatie
- Duur:** 1,5 – 2 uur
- Voorzitter:** college is gastheer
- Griffie:** griffier + commissiegriffiers

Periodiek is het wenselijk om als raad en college bij elkaar te komen in het kader van een meer vrije gedachtewisseling over een belangrijk en actueel thema. Deze avonden passen niet goed in de nieuw voorgestelde vergaderstructuur vanwege de geschatte duur. Incidenteel kan in plaats van een podium en een fractievergadering een donderdagavond voor zo'n werkconferentie benut worden, hoewel het ook op de maandag niet is uitgesloten.

4 Een podium voor inwoners

4.1 Doelstellingen en maatregelen inwonerbetrokkenheid

Naast het visiedocument Goed Goan heeft de gemeenteraad in december 2021 ook het beleidsplan 'Met elkaar, Samen Dalfsen mooier maken' vastgesteld waarin is vastgelegd hoe de gemeente om wil gaan met participatie en inwonerbetrokkenheid. Dit gaat vooral over de samenwerking tussen gemeente en gemeenschap: inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en andere stakeholders. Zowel het betrekken van inwoners bij projecten of processen van de gemeente, als het faciliteren van inwoners en initiatiefnemers die een plan of idee hebben waar de gemeente voor nodig is, maken onderdeel uit van het beleidsplan.

In september 2022 heeft de raad de nieuwe Inspraak- en participatieverordening vastgesteld waarin is vastgelegd hoe we als gemeente de verschillende participatievormen inzetten. Ieder bestuursorgaan (raad, college en burgemeester) besluit zelf of participatie wordt toegepast. In de praktijk heeft dit vooral betrekking op het college. Het traject Goed Goan brengt geen wijzigingen voor de manier waarop het college participatie inzet of toepast, maar is gericht op de rol van inwoners bij de activiteiten en werkzaamheden van de raad. In het plan van aanpak waren verschillende maatregelen opgenomen die te maken hadden met het verhogen van die inwonerbetrokkenheid, met name de mogelijkheden voor spreekrecht en contact en de mogelijkheid om ook de agenda te bepalen. Via het nieuwe vergadermodel wordt nu een vaste structuur geboden waarin inwonerbetrokkenheid verder kan worden vormgegeven.

4.2 Spreekrecht bij vergaderingen

Sinds jaar en dag biedt de raad van Dalfsen aan inwoners de gelegenheid om gebruik te maken van spreekrecht bij vergaderingen. Tot enkele jaren geleden was het alleen mogelijk om bij vergaderingen van de raadscommissie te spreken over onderwerpen die op de agenda van commissie of raad stonden. Bij de vergaderingen van de gemeenteraad kon dan alleen nog gesproken worden over niet-geagendeerde onderwerpen. Deze vorm voldeed voor de raad niet meer en het was ook de vraag of deze werkwijze nog aansloot bij wat inwoners willen.

In het kader van Goed Goan zijn daarom twee maatregelen bij wijze van experiment doorgevoerd. Allereerst is het spreekrecht verruimd door inwoners toe te staan om (opnieuw of voor de eerste keer) te spreken over geagendeerde onderwerpen bij de gemeenteraad. Verder is door de griffie aan inwoners een vragenlijst meegegeven, waarop inwoners anoniem aan konden geven hoe zij het meepraten ervaren, of de regels duidelijk waren en hoe zij bekend raakten met de mogelijkheid. Afsluitend konden zij tips meegeven.

De werkgroep heeft deze ervaringen geëvalueerd en heeft ook onderzocht of er meer of andere vormen zijn die beter aansluiten bij wat raad en inwoners verwachten. Door gebruik te maken van het burgerpanel is uitvraag gedaan naar contactmogelijkheden die zijn ingezet en of er wens bestaat tot het bezoeken van speciale inwoneravonden.

Uit de resultaten van zowel de vragenlijst als het burgerpanel blijkt dat inwoners prijs stellen op de mogelijkheid om een mening te geven over voorstellen via spreekrecht. Bijna de helft van de respondenten van het burgerpanel geeft aan dat zij zouden overwegen om een avond te bezoeken waar inwoners de gelegenheid krijgen om een plan te presenteren of om een mening te geven over actuele onderwerpen.

Met de nieuwe invulling van de donderdagavond komt de raad hieraan voldoende tegemoet. Zeker als daarbij ook tijd en gelegenheid wordt ingeruimd om te spreken over voorstellen aan de raad die op de agenda staan.

4.3 Diversiteit in vormen

Geen Dalfsenaar is hetzelfde. Zoals eerder aangeven in § 2.3.2 vraagt het verhogen van inwonerbetrokkenheid binnen het vergadermodel om meerdere vormen en om duidelijke keuzes qua communicatie. Het mentality-model van Motivaction International onderscheidt vier verschillende burgerschapsstijlen: verantwoordelijken, plichtsgetrouwen, pragmatici en structuurzoekers.² Er is geen onderzoek gedaan naar de Dalfser samenleving. We weten niet hoe groot de verschillende groepen in onze gemeente zijn. De werkgroep is op basis van deze indeling wel in staat geweest om bij wijze van gedachtenexperiment na te gaan welke vorm (podium/gesprek/ bezoek) het beste aansluit bij de wensen van verschillende groepen inwoners. Immers: de kans op een hogere opkomst en een hoge betrokkenheid is groter als je een vorm kiest die aansluit op wat inwoners willen.³

Verantwoordelijken	Plichtsgetrouwen	Pragmatici	Structuurzoekers
(semi) Professionals	(traditionele) Vrijwilligers	Komen in actie als nodig	Underdogs
Formele setting	Vertrouwde omgeving	Zo makkelijk mogelijk	Laagdrempelig
Gemeentehuis	In de buurt	Liefst digitaal	Laagdrempelig
Maak regels duidelijk	Gebruik traditionele media	Maak regels duidelijk	Bilateraal gesprek
Willen betrokken worden	Ook hun mening telt	Graag een zegje doen	Wijworden niet gehoord
Vertrouwen	Vertrouwen	Vertrouwen	Geen vertrouwen

Geconcludeerd is dat er verschillende vormen nodig zijn om alle inwoners te bereiken en om hen te betrekken bij de werkzaamheden van de raad. Keuzes zijn nodig, maar de keuze wordt ook beperkt door de tijd en het budget dat beschikbaar is. Zo is het organiseren van bilaterale gesprekken veel intensiever en kostbaarder dan het versturen van een uitnodiging om lang te komen op het gemeentehuis. Digitalisering biedt voor bepaalde groepen kansen, maar een andere groep wordt hier niet mee bediend.

Met de keuze voor Het Gesprek, Het Podium en Het Bezoek gaat de werkgroep er vanuit verschillende doelgroepen te kunnen bedienen op een manier die hen aanspreekt. Het is van belang om dit goed te blijven evalueren.

² www.motivaction.nl/mentality. Zie ook Verheggen, P.P. (2013). *MARKETINGHIGHLIGHT: Het Mentality-model van Motivaction*. In: Kotler, P. *Principes van marketing*, 6e editie (pp. 251-252). Amsterdam: Pearson

³ Disclaimer: het model is dan ook ter inspiratie gebruikt. De werkgroep pretendeert niet dat zij de wijsheid in pacht heeft en op een wetenschappelijk verantwoorde wijze dit model heeft toegepast.

5 Voorstellen

5.1 Invoering van het vergadermodel

Het invoeren van het nieuwe vergadermodel betekent concreet de volgende besluiten:

1. Met ingang van 1 januari 2024 wordt een nieuwe vergadersystematiek ingevoerd.
  - a. Op maandag vergaderen de commissie beeldvorming, commissie oordeelsvorming, gemeenteraad en presidium;
  - b. Op donderdag vergadert de agendacommissie en wordt fracties de gelegenheid geboden om op het gemeentehuis te vergaderen;
  - c. Op donderdag is er voor inwoners gelegenheid om met de raad in gesprek te gaan, om spreekrecht uit te oefenen of om presentaties te geven;
  - d. Incidenteel worden werkbezoeken van de gemeenteraad gepland op donderdag;
2. Het reglement van orde voor de gemeenteraad wordt dienovereenkomstig aangepast, waarin zowel vergaderorde, spreekrecht, als taken verschillende commissies worden herschreven;
3. Het reglement van orde voor de raadscommissie, de verordening op de commissie planning en control en de verordening op de commissie regionale samenwerking worden ingetrokken;
4. De samenstelling van de agendacommissie wordt verbreed naar minimaal drie raadsleden, waarbij de raad zorgt voor een evenwichtige verdeling van coalitie en oppositie;
5. De verordening rechtspositie ambtsdragers wordt aangepast door daarin op te nemen dat raadsrapporteurs een bijzondere taak uitvoeren waarvoor een toelage gewenst is;
6. De werkgeverscommissie blijft bestaan;
7. De formatie van de griffie wordt uitgebreid met een commissiegriffier;
8. Het budget van de raad wordt verhoogd om de extra kosten voor commissievoorzitter, extra inzet van commissieleden, zaalhuur, catering en communicatie van bijeenkomsten op locatie te kunnen dekken;
9. Er worden vooralsnog geen parallelle vergaderingen georganiseerd;
10. Er vindt brede communicatie plaats aan de samenleving over de invoering van het nieuwe vergadermodel, met bijzondere aandacht voor punten 1c en 1d;
11. De griffie geeft, samen met de voorzitter van de werkgroep, voorlichting aan de ambtelijke organisatie over het nieuwe vergadermodel;

Voor de (middel)lange termijn:

12. In het eerste kwartaal wordt een vergadertraining georganiseerd voor raadsleden, commissieleden en portefeuillehouders;
13. In het vierde kwartaal van 2024 evalueert de raad het ingevoerde vergadermodel;
14. Met ingang van de nieuwe raadsperiode in 2026 worden dinsdag en donderdag de vaste vergaderavonden.

5.2 Benodigde middelen

In bijgaande tabel is een uitsplitsing opgenomen van het benodigde budget per 1 januari 2024.

Goed Goan	2024	2025	2026	2027
Commissievoorzitter	1.600	1.600	1.600	1.600
Presentiegeld commissieleden	400	400	400	400
Commissiegriffier (0,56 fte)	51.000	51.000	51.000	51.000
Communicatie podium	10.000	10.000	10.000	10.000
Kosten extra vergaderzaal	pm	pm	pm	pm
Kosten streaming en opslag	pm	pm	pm	Pm
TOTAAL	63.000	63.000	63.000	63.000
Af: verlaging stelpost communicatie	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
TOTAAL BENODIGD	55.000	55.000	55.000	55.000

In het budget van € 63.000 wordt rekening gehouden met een extra commissievoorzitter, grotere inzet van commissieleden, een extra raadsadviseur/commissiegriffier en extra middelen voor communicatie. Bij invoering van het hernieuwde vergadermodel zijn deze kosten onvermijdelijk en onontkoombaar. Ter dekking kan het 'overbodige' budget voor raadscommunicatie verlaagd worden met € 8.000, zodat er naast de formatie van de raadscommunicatieadviseur € 10.000 overblijft als budget.

Als er meerdere vergaderingen tegelijkertijd worden gehouden, betekent dit een noodzakelijke investering in verbouw van een extra vergaderzaal inclusief bijbehorende audio/video apparatuur en streaming voor uitzendingen. Op dit moment is er geen noodzaak om hiertoe over te gaan, vandaar dat deze investeringen nu niet worden meegenomen. In het kader van het huisvestingsconcept voor het gemeentehuis (incl. hybride werken) wordt overigens door het college gekeken naar de behoefte en beschikbaarheid van voldoende vergaderzalen. Het is verstandig om daar op te wachten.

6 Het vervolg (stap 3)

Het werk van de werkgroep gaat ook verder als het nieuwe vergadermodel is ingevoerd. Dat heeft als bijkomend voordeel dat ervaringen die worden opgedaan, direct kunnen worden gedeeld. De volgende actiepunten uit het plan van aanpak moeten in ieder geval nog door de werkgroep worden bekeken:

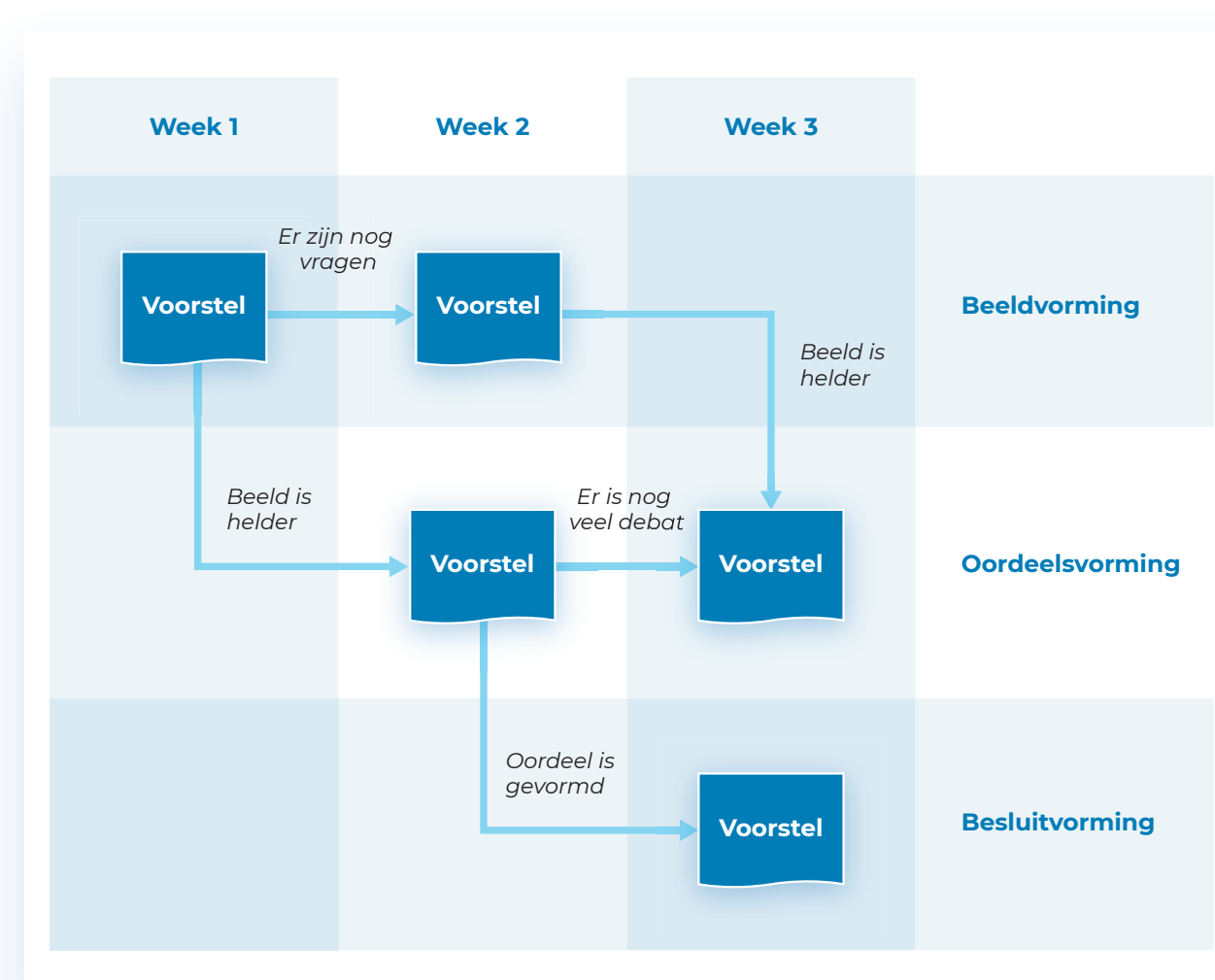
- Maximale spreektijd per fractie per vergadering of maximale spreektijd variërend van een minuut tot enkele minuten afhankelijk van onderwerp/impact
- Digitaal vergaderen en digitaal inspreken faciliteren bij fysieke vergaderingen
- Herijken werkwijze actieve informatieplicht en passieve informatieplicht
- Rol wethouders bij debatten en bijeenkomsten

Vanuit stappen 1 en 2 en vanuit raadsvergaderingen komen eveneens thema's en actiepunten die moeten worden uitgewerkt:

- Afwegingskader opstellen voor de agendacommissie zodat duidelijk is hoe voorstellen geagendeerd worden
- Verduidelijking op het raadsinformatiesysteem over participatiemogelijkheden en wijze van behandeling raadsvoorstellen
- Mogelijkheid van oplegnotities van de griffie bij raadsvoorstellen over wijze van behandeling en rollen deelnemers
- Formats voor raadsvoorstellen inclusief verschillende kopjes (zoals duurzaamheid, generatiecheck etc)
- Samenstelling van de agendacommissie
- Agenda agendacommissie breder beschikbaar stellen
- Onderzoek externe gespreksleiders/voorzitters
- Kennismakingssessie met gebiedsverbinders
- Verkenning burgerberaad
- Aanpassing verordening burgerinitiatief 2005

Evalueren en bijsturen kan uiteraard op ieder moment. De werkgroep zal een brede evaluatie t.b.v. de raad oppakken en medio 2024 uitvraag doen naar de ervaringen. Alle onderdelen vanuit het Goed Goan project zullen worden bekeken: de voor- en nadelen van de maandagavond en de donderdagavond, de tijden en verschillende 'blokken' van het vergadermodel, de mate van inwonerbetrokkenheid etc.

Bijlage I Beslisboom

Bijlage II Was/wordt-tabel

Vergadering/activiteit	Huidig	Nieuw	Toelichting
Agendacommissie	1 x per maand	Minimaal 1x per 3 weken	Plant alle activiteiten voor raad en bewaakt toezeggingen. Uitbreiding nodig.
Raadscommissie – 1 ^e termijn	2 x per maand Informerende vragen van raad aan college	Technische vragen: inloopsprekuren of via mail. Politieke vragen: commissie beeldvorming.	Door technische vragen buiten de vergadering om te stellen wordt enorme tijdswinst geboekt en worden vergaderingen aantrekkelijker.
Raadscommissie – 2 ^e termijn	2 x per maand Opinies over voorstellen	Wekelijks Commissie oordeelsvorming	Inhoudelijk geen verschil. Accent verschuift hiermee naar onderling debat raad en debat met college (grotere inbreng).
Raadsvergadering – Mondelinge vragen	1x per maand	Wekelijks Commissie beeldvorming	Proces van aanlevering blijft hetzelfde: schriftelijk indienen bij de griffie
Raadsvergadering – Schriftelijke vragen	Binnen 30 dagen Beantwoording agenderen voor raadsvergadering	Binnen 30 dagen. Beantwoording agenderen (desgewenst) voor commissie oordeelsvorming	Overleg met indiener nodig als beantwoording binnen is.
Raadsvergadering – Moties vreemd	1x per maand.	1x per 3 weken (raad)	Inhoudelijk geen verschil.
Raadsvergadering – Besluitvorming	1x per maand.	1x per 3 weken	Indien nodig (ivm adviesrecht) extra vergadering mogelijk binnen een week
Besloten raadsvergadering	Incidenteel	Incidenteel	Achter de reguliere raadsvergadering. Geen wijzigingen.
Raadsvergadering – Ingekomen stukken	1x per maand.	Verschijnen op het RIS. Vragen stellen via mail of commissie beeldvorming.	Dus niet meer in de raadsvergadering.
Presidium	1x per maand.	1x per 3 weken (indien nodig).	Op een avond als er geen raad is.
Commissie P&C	4x per jaar.	Kan regulier via commissie beeldvorming en commissie oordeelsvorming.	
Commissie Regionale samenwerking (RES en Regio Zwolle)	4x per jaar.	Kan regulier via commissie beeldvorming en commissie oordeelsvorming.	Aandacht nodig voor vergoeding raadsrapporteur.
Werkgeverscommissie	4x per jaar.	Besloten commissie op donderdag.	Geen wijzigingen
Technische sessies	Periodiek	Commissie beeldvorming	Van niet openbaar naar openbaar
Werkconferentie	Incidenteel	Aparte werkconferentie	Geen wijzigingen
Gecombineerd bezoek aan fracties	Ontvangst door fracties Donderdagen	Ontvangst door raad via het gesprek of het podium op donderdag.	Van niet openbaar naar openbaar. Kan ook op locatie. Kan ook werkbezoek zijn. Fracties blijven uiteraard mogelijkheid houden individueel gasten te ontvangen.

Bijlage III Concept kalender

Vergaderschema gemeenteraad Dalfsen 1e helft 2024								versie 06-06-2023
	Laatste B&W	Agendacie en publicatie	Beeld	Beeld + Oordeel	Publicatie Raad	Raad	Presidium	Podium
week 02-04	19-dec	21-dec	8-jan	15-jan	16-jan	22-jan	29-jan	11-jan, 18-jan, 25-jan
week 05-07	23-dec	25-jan	29-jan	5-feb	6-feb	12-feb	19-feb	1-feb, 8-feb, 15-feb
week 08-10	13-feb	15-feb	19-feb	26-feb	27-feb	4-mrt	11-mrt	22-feb, 29-feb, 7-mrt
week 11-13	5-mrt	7-mrt	11-mrt	18-mrt	19-mrt	25-mrt	-	14-mrt, 21-mrt, 28-mrt
week 14-16	26-mrt	28-mrt	-	8-apr	9-apr	15-apr	22-apr	4-apr, 11-apr, 18-apr
week 17-20	16-apr	18-apr	22-apr	6-mei	7-mei	13-mei	21-mei	25-apr, 16-mei
week 21-23	14-mei	16-mei	21-mei	27-mei	28-mei	3-jun	10-jun	23-mei, 30-mei, 6-jun
week 24-26	4-jun	6-jun	10-jun	17-jun	18-jun	24-jun	1-jul	13-jun, 20-jun, 27-jun
week 27-29	2-jul	4-jul	4-jul	8-jul	9-jul	15-jul	-	4-jul, 11-jul

	Vakanties	Bijzonderheden	Systematiek
week 08	Voorjaar	17/02-25/02	Tweede Paasdag
week 18	Mei	27/04-05/05	Scholing raad
week 30-35	Zomer	20/07-01/09	Hemelvaart
			Tweede Pinksterdag
			Seizoensafsluiter
			1-apr-24
			2-apr-24
			9-mei-24
			20-mei-24
			19-jul-24
			Opmerkingen
			Beeldvorming + presidium op dinsdag 21 mei i.v.m. Tweede Pinksterdag.

Een voorstel aan de raad moet minimaal drie weken van te voren beschikbaar zijn. Alle voorstellen worden geagendeerd voor oordeelsvorming in een commissie, met uitzondering van technische voorstellen. Beeldvorming kan één week na agendering plaatsvinden, bij voorkeur in de vorm van een openbare presentatie waarbij gelegenheid is om vragen te stellen. Niet alle voorstellen worden beeldvormend behandeld. Indien noodzakelijk i.v.m. spoed kan de agendacommissie extra besluitvorming inplannen op de maandagen die in het schema vermeld staan.

Deze vergaderkalender is een concept ter illustratie; de definitieve kalender wordt door de agendacommissie vastgesteld.

